

TIEDOTE

EMBARGO. VAPAA JULKAISTAVAKSI 26.10.2020 KLO 00.01

SaferGlobe: Läpinäkyvyyden puutteet Suomen aseviennissä haittaavat asevientipolitiikan arviointia

Vuonna 2019 suomalaisyritykset veivät sotatuotteita 113,2 miljoonan euron ja siviiliaseita 84,0 miljoonan euron arvosta. Sotatuotteet on kehitetty ensisijaisesti sotilaskäyttöön, siviiliaseita taas viedään metsästys- ja ampumaurheilukäyttöön. Yhteenlaskettu viennin arvo oli 197,2 miljoona euroa, mikä oli suunnilleen edellisvuosien tasoa. Suomen vuosittainen asevientitulos on kuitenkin noin kaksinkertaistunut verrattuna vuodesta 2002 alkavan tilaston alkuvuosiin.

Vuonna 2019 Suomi vei asetarvikkeita Pohjois-Afrikkaan ensimmäistä kertaa seitsemään vuoteen, kun Tunisiaan vietiin patruunoita. Suomi myönsi myös lupia tarkkuuskiväärien viennille Algeriaan ja viestintäteknologian esittelylle Egyptin puolustusministeriölle. Suomen asevientitulos Pohjois-Afrikan valtioihin pysähtyi vuonna 2012 aluetta ravistelleiden arabikevään vallankumousten jälkeen.

Tullin tiedoista selviää, että Suomesta vietiin vuonna 2019 patruunoita Bahrainiin ja Indonesiaan. Vientilupajärjestelmästä johtuen SaferGlobella ei ole tietoa näiden patruunoiden vastaanottajista. Ihmisoikeusjärjestö Amnestyyn mukaan Indonesian poliisi ampui vuonna 2018 operaatioissaan kuoliaaksi yli 70 ihmistä. Vuonna 2017 Bahrainissa turvallisuusjoukot ampuivat mielenosoittajia haulikolla ja käyttivät heitä kohtaan kyynelekaasua, ainakin yksi ihminen kuoli ja satoja loukkaantui. Suomen asevientipolitiikan arvioimiseksi olisi oleellista saada tietää, vietiinkö suomalaispatruunoita Indonesian poliisille tai Bahrainin turvallisuusjoukoille.

Puolustusministeriö vastaa vientiluvista sotatuotteille, poliisihallitus taas vientiluvista siviiliaseille. Lainsäädännöstä johtuen esimerkiksi pistooleita, haulikoita ja patruunoita viedään siviiliasevientinä myös viranomaisille, kuten sotilaille ja poliiseille.

Puolustusministeriö antaa tiedot siitä, mikä yritys tai viranomainen on vientiluvassa tuotteen vastaanottajana. Poliisihallitus on puolestaan katsonut siviiliaseiden vientiluvat salaisiksi. Näin ollen ei ole saatavilla tietoa, viedäänkö siviiliaseita sotilaille, muille viranomaisille vai siviilikäyttöön. Läpinäkyvyyden kannalta on ongelmallista, että myös viranomaisille vietyjen tuotteiden käyttäjä jää pimentoon. Edellä mainitut patruunat Bahrainiin ja Indonesiaan menivät siviiliasevientinä.

Suomen aseviennin läpinäkyvyyttä heikentää asevientilupien käsittelystä vastaavien viranomaisten monilukuisuus. Puolustusministeriön ja poliisihallituksen lisäksi vientilupia käsitteleviä vastuuviranomaisia ovat ulkoministeriö, jonka vastuulla ovat kaksikäyttöt tuotteet ja sisäministeriön poliisiosasto, joka vastaa kidutusvälineiden vientiluvista. Kaikki antavat tietoa vastuullansa olevien tuotteiden viennistä erilailla ja erikseen. Poliisihallitus ei ole viime vuosina kyennyt toimittamaan lainkaan tilastoa siviiliaseille myönnetystä vientiluvista.

Useat muut EU-jäsenmaat raportoivat esimerkiksi tiedot sotatuotteiden ja kaksikäyttöt tuotteiden viennistä samassa raportissa. Raportti, jossa kaikkia vietyjä tuotteita käsiteltäisiin yhdessä, antaisi huomattavasti kokonaisvaltaisemman kuvan Suomen aseviennistä.

– Mitä vähemmän ja hajanaisemmin tietoja aseviennistä on saatavilla, sitä hankalampi poliitikoiden, kansalaisten, tutkijoiden ja viranomaisten itsensäkin on arvioida Suomen asevientipolitiikkaa kokonaisuutena, toteaa SaferGloben tutkija **Kari Paasonen**.

Tiedot ilmenevät SaferGloben julkaisemasta asevalvontaraportista, www.armscontrol.saferglobe.fi. Raportti on tänään päivitetty vuoden 2019 vientitilastoilla, jotka on saatu puolustusministeriöltä, ulkoministeriöltä ja tullilta. SaferGlobe julkaisee myös artikkelin aseviennin läpinäkyvyydestä.

Lisätietoja: Kari Paasonen, tutkija, armscontrol@saferglobe.fi, 040 813 8603.

Ennen julkaisua 26.10. vientitilastoa ja artikkelia voi pyytää osoitteesta: armscontrol@saferglobe.fi